

ГЛОВО

№ 2 (89) березень – квітень 2022 р.

“Гетьманської столиці”

Газета Національного історико-культурного заповідника “Гетьманська столиця”

КОНСТИТУЦІЯ ПИЛИПА ОРЛИКА

**Наталія
ДРОБЯЗКО**

заступник
завідувача відділу
НІКЗ «Гетьманська
столиця»

Конституційному процесові в світі 312 років. Точкою відліку вважається 16 квітня 1710 року, коли під час обрання Пилипа Орлика гетьманом в еміграції було укладено «Договори і Постановлення прав і вольностей Війська Запорозького», так звану Конституцію Пилипа Орлика.

То був складний військовий час. Військо царя Петра I з метою залякування козацької старшини, війська та мирного населення за прагнення до незалежності жорстоко та показово знищило гетьманську столицю Батурин (1708 р.). Після поразки українсько-шведської армії під Полтавою (1709 р.) «мазепинці» вимушені були шукати прихистку за кордоном. Як і зараз, емігрантів підтримали й прийняли у Туреччині, Швеції, Польщі, Франції... У Бендерах (тоді це була територія Османської імперії), після смерті Івана Мазепи, Пилип Орлик був обраний гетьманом.

Конституція Пилипа Орлика є угодою між гетьманом та старшиною і козацтвом. У документі обмежувалися права гетьмана і окреслювалися його обов'язки, а також визначався майбутній лад держави після того, як гетьман поверне владу в Україні. Проводячи паралелі між козацькою добою і сучасною Україною, слід зазначити, що понад 300 років тому українці так само бажали звільнити Батьківщину від московської орди, і політика фашистської росії відносно нашої держави не змінилася.

В преамбулі та 16 статтях Конституції Пилипа Орлика Україна описана як повноцінна держава, а не частина «руського міра». Наведемо деякі статті, які й сьогодні є актуальними і можуть бути цитованими нашими керманичами:

• Основна релігія – православ'я, з підпорядкуванням Вселенсько-

му Константинопольському, а не московському, патріарху.

• Непорушність цілісності кордонів та повернення полонених, які в державі московській знаходяться, а всі завдані Україні за теперішньої війни збитки московю сплачені і справедливо відшкодовані.

• Врегулювання відносин з Кримом. Гетьман має дбати про відновлення давнього братерства та військового єднання з Кримською державою.

• По закінченні війни гетьман повинен буде дбати про мир, щоб Дніпро від міст та фортець московських, а також і землі від володіння московського були звільнені і повернуті до первинної території Війська Запорозького. І там у майбутньому нікому ані фортець будувати, ані міст закладати, ані слободи осаджувати, ані яким-небудь іншим способом військових угідь спустошувати.

• Вдови-козачки й осиротілі діти козаків, двори козацькі й жінки в час відсутності їхніх чоловіків, які перебувають в походах або на якійсь іншій військовій службі, щоб до всяких громадських повинностей не притягалися і сплатою податків не обтяжувалися.

• Стольне місто Київ та інші українські міста з магістратами своїми і з усіма правами та привілеями, законно їм наданими, повинні бути не порушено збережені.

Зважаючи на політичні обставини, цей засадничий документ діяв дуже короткий час на Правобережжі.

Конституція Пилипа Орлика залишилась в історії як видатна пам'ятка української суспільно-політичної думки.

На думку українського історика Олександра Алфьоро-

ва, якби ми мали незалежність у 1710 році, якби наша держава не була завойована, поглинена, то наші історики відстояли би право Конституції Пилипа Орлика вважатися першою модерною конституцією в західному цивілізаційному світі. За нею можна жити і сьогодні, якщо прибрати певні застереження.

Сьогодні ми, українці, виборюємо волю і незалежність, як і наші предки, які своїм прикладом здавна показували московитам, що українці є нащадками славного козацького роду. Українське протистояння російському вторгненню підтримує світ. Перемога буде за нами! Слава Україні!

Пилип Орлик.

Художниця Наталя Павлусенко, 2021 р.
Фондова колекція Національного заповідника
«Гетьманська столиця».